

DECISIÓ DE LA SÍNDICA DE GREUGES REFERENT A LA QUEIXA EN MATÈRIA DE LLICÈNCIES D'ACTIVITAT ECONÒMICA

TRAMITACIÓ

- El 17 de desembre de 2015, la persona interessada va presentar una queixa en aquesta Sindicatura en què manifestava el seu desacord amb els efectes de l'alta concentració del turisme en el barri de la Barceloneta.
- El 24 de desembre la síndica de greuges va admetre a tràmit la queixa, ja que reunia els requisits reglamentaris, i va designar l'assessora tècnica senyora Francesca Reyes perquè instruís l'expedient.
- La comprovació del fet presumptament greujós ha comportat, en síntesi, l'estudi de les circumstàncies concurrents, l'anàlisi de la normativa aplicable i l'observació de si s'havien aplicat els principis de bona Administració per a la salvaguarda dels drets fonamentals a la ciutat. Amb aquesta finalitat, aquesta Sindicatura ha dut a terme les accions següents:
 - El 30 de desembre de 2015 va demanar informe al Districte de Ciutat Vella per tal de conèixer tant el nombre d'inspeccions efectuades a habitatges d'ús turístic en el barri; el nombre d'expedients tramitats i/o en tramitació relatius a allotjaments d'ús turístic il·legals detectats; les mesures que s'estan aplicant en els casos de detecció d'allotjament d'ús turístic il·legal; i el nombre d'expedients tramitats i/o en tramitació en relació a incompliments dels titulars d'apartaments d'ús turístic declarats.
 - El 3 de febrer de 2016 es va rebre l'informe del Districte de Ciutat Vella en què es donava resposta a la demanda de la síndica de greuges.
- El 29 de març de 2016 l'assessora tècnica, a partir de la documentació oficial aportada per la persona interessada, la informació facilitada pel Districte de Ciutat Vella i l'anàlisi dels fets, va emetre un informe proposta amb les consideracions següents.

CONSIDERACIONS

Descripció de la queixa

La promotora de la queixa actua en representació de la plataforma veïnal "La Barceloneta diu prou".

Exposen la preocupació dels veïns per l'alta concentració de turisme al barri i els seus efectes en els habitatges, com ara l'especulació que aconsegueix expulsar els veïns del barri; la convivència dels veïns amb els habitatges turístics; o la inseguretats en no poder controlar qui té accés a la comunitat.

Manifesten que han traslladat als responsables municipals aquestes inquietuds, però en el moment de formular la queixa no havien obtingut resposta. Adjunta un gràfic on

es comprova el creixement dels allotjaments turístics entre els mesos d'abril a octubre del 2015 malgrat la moratòria d'allotjaments d'ús turístic.

Consideren que el volum de l'oferta d'apartaments il·legals és molt elevat i no perceben un decreixement tot i les actuacions inspectores municipals. Per això van sol·licitar informació municipal sobre el resultat de les citades actuacions, però no han obtingut cap resposta.

Posició municipal

El Districte de Ciutat Vella adjunta còpia de l'Informe Seguiment Activitat a l'Estiu a la Barceloneta, presentat en la sessió ordinària del Consell Plenari del Districte de Ciutat Vella del passat 10 de desembre de 2015.

L'informe inclou dades del període juliol-octubre 2015 i acumulades, de l'activitat inspectora d'habitatges d'ús turístic i terrasses del barri de la Barceloneta, així com un annex amb la comparativa amb la resta del Districte.

Quan a habitatges d'ús turístic, detallen els recursos d'inspecció que s'han esmerçat per tal de perseguir l'oferta turística il·legal. Per això s'ha comptat amb la contractació d'una empresa, inspectors de Districte, inspectors dels serveis centrals i efectius de la Guàrdia Urbana. Manifesten que s'han realitzat un total de 8.533 inspeccions, amb el resultat de 539 procediments oberts i 61 procediment sancionadors.

A més, destaquen que la Barceloneta compta amb un recurs específic al territori, que és l'oficina de denúncies de la Barceloneta.

Pel que fa a les Terrasses, en el període de juliol a octubre s'han realitzat 64 inspeccions en la Barceloneta, amb el resultat de 99 procediments oberts i 56 procediments sancionadors.

Manifesten que el nombre d'efectius destinats a les tasques de visualització i inspecció al barri oscil·la entre 6 i 11, en funció del dia. L'assignació s'ha mantingut estable els mesos de juliol, agost i setembre, i s'ha reduït a 5 i 7 inspectors diaris el mes d'octubre. Els mesos d'agost i setembre, a petició del veïns, es va modificar la distribució dels inspectors i es va concentrar tot el número d'inspectors disponibles en dies concrets i aleatoris. A més a més, s'ha implicat 5 agents de la Guàrdia Urbana, així com policia comunitària, per a la detecció i inspecció dels HUT's.

S'ha mantingut, així mateix, reunions amb la plataforma la Barceloneta Diu Prou. A la darrera reunió, celebrada el 23 de setembre, va assistir l'Alcalde i es va acordar tenir un interlocutor polític amb caràcter quinzenal per poder treballar la problemàtica de forma conjunta.

Finalment, mencionen les mesures de ciutat que se sumen a les mesures de territori. A aquestes mesures, a part de la suspensió de llicències d'allotjaments turístics amb la finalitat d'elaborar un Pla Especial i la creació d'un Consell de Turisme de Ciutat, s'inclouen: l'oferta de destinar els HUT's il·legals a polítiques socials a canvi de la condonació del 80% de la sanció, el requeriment a les plataformes digitals per tal que facilitin les dades de les persones que ofereixen habitatges sense disposar de llicència, alhora que se'ls hi ha recordat la necessitat de que tots els HUT's ofertats

disposin del corresponent RTC. En aquest sentit s'està treballant coordinadament amb la Generalitat de Catalunya per tal de garantir compartir informació al respecte.

També s'ha iniciat una campanya de comunicació amb l'objectiu que els turistes puguin denunciar els apartaments turístics il·legals on s'han allotjat.

Altres mesures que s'hi troben en marxa són:

- La col·laboració amb l'agència tributària per compartir informació de possibles infractors.
- La instal·lació de plaques identificatives a l'interior de l'edifici i per a cada habitatge amb llicència amb el telèfon de 24 hores obligatori per les molèsties que es puguin ocasionar.
- La identificació exterior genèrica per indicar que hi ha un HUT legal a l'edifici.
- Treballar per donar transparència al procediment i les dades sobre números d'expedients i traçabilitat del procés al web del Districte.
- Campanya de ciutat.

Normativa aplicable

L'article 103 de la Constitució espanyola estableix que l'Administració pública serveix amb objectivitat els interessos generals i actua d'acord amb els principis d'eficàcia, jerarquia, descentralització, desconcentració i coordinació, amb submissió plena a la llei i al dret.

L'article 3 de la Llei 13/2002, de turisme de Catalunya, diu que les administracions turístiques i els subjectes turístics han de perseguir la finalitat de protegir i preservar, d'acord amb el principi de sostenibilitat, els recursos turístics, i assegurar el respecte als valors culturals, històrics, artístics, territorials, urbanístics i mediambientals que els són propis. L'article 68 del mateix text normatiu, defineix entre les competències municipals la d'atorgament de les autoritzacions, les llicències i els permisos, l'elaboració dels instruments de planejament que tenen atribuïts, l'exercici de la funció inspectora sobre les activitats turístiques. –

El Decret 159/2012, de 20 de novembre, d'establiments d'allotjament turístic i d'habitatges d'ús turístic, al seu títol II regula els habitatges d'ús turístic (HUT), com a modalitat d'allotjament en habitatges, i estableix els paràmetres tècnics i de serveis mínims propis de l'activitat i determina els requisits per a l'accés a l'activitat, en el marc de la potestat municipal d'ordenació dels usos i el règim de la propietat horitzontal definit en el Codi civil català.

L'Ordenança municipal d'activitat i d'intervenció integral de l'Administració ambiental de Barcelona OMAIIAA estableix el règim de comunicació per a l'exercici de l'activitat d'HUT.

El 2 de maig de 2014, el BOPB va publicar l'acord de la Comissió de Govern de suspendre les comunicacions prèvies d'inici d'activitat per a la instal·lació i/o ampliació de l'activitat d'HUT en determinats àmbits de la ciutat, amb la finalitat de procedir als estudis previs a la tramitació del Pla especial urbanístic per a la regulació dels HUT a

la ciutat de Barcelona. La suspensió va començar l'endemà de la publicació en el BOPB. Uns mesos després, el 22 d'octubre de 2014, va ampliar la suspensió de les comunicacions prèvies d'inici d'activitats a la resta de districtes i zones no afectades.

La Llei 16/2002, de protecció contra la contaminació acústica, tipifica com a infracció greu l'incompliment de les condicions imposades a l'autorització administrativa, la sanció de la qual pot portar aparellada la suspensió temporal de l'activitat.

Valoració i conclusions

Després de rebre la resposta municipal, la síndica considera que malgrat els esforços extraordinaris esmerçats per l'Ajuntament per tal de pal·liar els efectes negatius de la concentració d'habitatges d'ús turístic en la Barceloneta, els resultats no són perceptibles per als veïns.

La manca d'un model definit de turisme a Barcelona ha generat un creixement d'oferta d'allotjament turístic desendreçat, i concentrat en excés en zones amb interès turístic, entre elles la Barceloneta, on la pressió turística és tal que s'està trencant l'equilibri entre resident i visitant, tal i com denuncia la plataforma veïnal "La Barceloneta diu prou", promotora d'aquesta queixa.

Segons informa l'Ajuntament, en els darrers temps s'ha potenciat l'actuació inspectora, però malgrat això, els resultats no són prou visibles i la sensació dels veïns és que s'estan modificant els usos dels habitatges i dels espais públics en favor del visitant i expulsant els residents.

La Síndica de Greuges ja va elaborar un estudi d'ofici l'any 2014 (Exp. 14O000032-MO), en matèria de turisme i el seu impacte en la qualitat de vida del veïnat de Barcelona. Llavors ja va fer una sèrie de recomanacions al Govern municipal, entre les que es trobaven:

- Que la ciutat es dotés d'un Pla de turisme, a través d'un procés de participació amb una representació proporcional de tots els agents implicats, a partir del qual es definís el model de turisme.
- Que es compensessin aquells barris en els que la pressió turística hagi pogut generar més efectes negatius sobre la qualitat de vida dels seus habitants.
- Que el consistori creés espais d'escolta activa als barris, per tal d'anar ajustant les mesures necessàries que facin possible la sostenibilitat del turisme en equilibri amb les característiques de cada territori de la ciutat.
- Que s'establís una moratòria per a tot tipus d'allotjaments turístics en tota la ciutat, fins que s'hagin establert criteris basats en l'interès comú.
- Que s'elabori una regulació estricta dels habitatges d'ús turístic.
- Que es doti de mecanismes de control suficients, per tal de poder aplicar la normativa garantint la inspecció necessària i la gestió eficaç de les mesures que se'n derivin.

Poc temps després, l'octubre del 2014, el Consistori va dictar una moratòria per a tot tipus d'allotjaments turístics en la ciutat entre tant no s'elaborés un Pla urbanístic que ordenés aquesta activitat.

Recentment, amb data 10 de març de 2016, el Govern municipal ha aprovat inicialment el Pla Especial Urbanístic d'Allotjaments Turístics (PEUAT), que ha de

servir com a eina per fer compatibles els allotjaments amb la qualitat de vida del ciutadà, tal i com predica el mateix Pla.

El PEUAT parteix del principi de “creixement zero” dels HUT’s a tota la ciutat, i diferencia 4 zones en funció de la concentració turística. La Barceloneta es contempla en la Zona Específica 1, en la qual es preveu un decreixement natural dels establiments turístics, que consisteix a no admetre la implantació de cap nou tipus d’allotjament turístic ni l’ampliació de places dels ja existents, i que quan un HUT cessi la seva activitat en aquella zona, es permetrà una nova alta però en zones descongestionades de la ciutat, amb la finalitat de distribuir els fluxos del turisme en el conjunt del territori. El document del PEUAT es troba en aquests moments en Exposició pública.

Aquesta Institució valora favorablement la decisió del Govern d’ordenar l’activitat turística a través d’aquest instrument. Ara però, el repte serà gestionar l’oferta consolidada que hi ha en zones amb gran incidència turística com és la Barceloneta.

En breu s’iniciarà la temporada turística i la síndica considera que caldrà reforçar l’actuació inspectora per detectar els allotjaments turístics que funcionen de forma clandestina i actuar contra aquells altres que funcionen emparats per una comunicació administrativa, però sense cap respecte a les normes de convivència, comportant molèsties insuportables als veïns.

Per això, és del parer de que l’actuació municipal ha de ser rigorosa i intransigent amb els incompliments. En aquest punt vol recordar a l’Ajuntament que la Llei 16/2002 li atorga potestats per suspendre temporalment aquelles activitats que s’exerceixen incomplint les condicions imposades en l’autorització administrativa, amb independència de la incoació d’expedients sancionadors tant als titulars de l’activitat com als usuaris.

A aquesta actuació de control administratiu cal sumar el conjunt de mesures que es posaran en marxa, tal i com ha anunciat l’Ajuntament a la sindicatura, com ara la identificació exterior genèrica per indicar que hi ha HUT legal a l’edifici, i que de ben segur contribuiran favorablement a l’ordenació de l’activitat i facilitarà la detecció d’irregularitats.

Així mateix, caldrà intensificar el control sobre l’ús que se’n fa de l’espai públic per part dels restauradors, i aplicar amb el màxim rigor la potestat sancionadora en aquells supòsits en els que les terrasses ultrapassin els límits d’espais autoritzats, incompleixin amb l’horari establert, o generin molèsties als veïns.

Però també és necessari agilitar el màxim possible l’elevat nombre de procediments oberts arran de les intenses actuacions inspectores. Segons informa el Districte de Ciutat Vella hi ha un total de procediments oberts acumulats de 539 contra allotjaments turístics. Es tracta de procediments lents ja que han d’oferir totes les garanties procedimentals a les parts. Per això s’ha d’evitar al màxim possibles dilacions indegudes.

La Síndica insta a l'Ajuntament a continuar regulant l'activitat turística amb la finalitat d'aconseguir el seu equilibri en les dinàmiques urbanes ja existents, i amb ple respecte als drets dels veïns, i a intensificar l'actuació inspectora i de control de les activitats.

Finalment, quant a la queixa de la Plataforma en relació a la comunicació amb els responsables polítics, aquesta institució considera bàsica la participació dels veïns en l'elaboració dels plans de turisme, tal i com es va pronunciar en l'estudi d'ofici sobre el Turisme, ja que és una qüestió que afecta directament a la qualitat de vida dels residents. D'acord amb la informació aportada pel Districte de Ciutat Vella, s'han mantingut reunions amb la Plataforma promotora d'aquesta queixa, i amb data 23 de setembre es va acordar tenir un interlocutor polític amb caràcter quinzenal per tal de poder treballar plegats al problemàtica dels HUT's. Entén la síndica que aquesta comunicació és fluida i ha de ser suficient per a col·laborar i participar en les accions per a abordar la problemàtica.

Aquesta Sindicatura té com a missió valorar si s'ha produït un greuge i, considerats els fets i les normes aplicables, conclou que, en aquest cas, l'actuació del Districte de Ciutat Vella ha estat ajustada a dret.

I, per tant, emeto la següent

DECISIÓ

- Estimar en part la queixa perquè malgrat la intensitat de l'actuació municipal per ordenar l'activitat turística en la ciutat de Barcelona, i en especial en zones amb gran incidència turística com és el cas de la Barceloneta, els resultats són insuficients i no es perceben per part del veïns.
- Recomanar a l'Ajuntament, que es potenciï el cos d'inspectors municipals i s'intensifiqui el control sobre els HUT's que actuen de forma clandestina o els que ho fan emparats en un títol legal, però sense complir amb els requisits establerts a la comunicació o sense respectar el dret dels veïns.
- Recomanar que s'intensifiqui, així mateix, el control sobre l'ús inadequat de l'espai públic.
- Recomanar que s'agilitin el màxim possible la tramitació dels expedients sancionadors i dels expedients de disciplina que s'incoen arran de les inspeccions.
- Recomanar que s'instaurin amb celeritat totes les mesures previstes per tal de facilitar el control i la legalitat dels HUT's.

Aquesta decisió es comunicarà a l'òrgan municipal competent, se'n donarà compte al Plenari del Consell Municipal en l'informe anual reglamentari i del seu contingut s'informarà la persona interessada.

Barcelona, 30 de març de 2016